

Oulun kaupunki
Yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut
PL 32
90015 Oulun kaupunki

Viite

Yhteysviranomaisen lausunto Oulun kaupungin ylijäämämaiden sijoitus- alueiden ja niiden jälkikäytön ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Oulun kaupungin yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut on hankkeesta vastaavana toimittanut 12.2.2013 Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ylijäämämaiden sijoitusalueita ja alueiden jälkikäyttöä uuden Oulun alueella koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman.

HANKETIEDOT JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

Hankkeen nimi

Ylijäämämaiden sijoitusalueet ja alueiden jälkikäyttö uuden Oulun alueella

Hankkeesta vastaava ja YVA-konsultti

Hankkeesta vastaava on Oulun kaupungin yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut, Solistin-
katu 2 (PL 32), 90015 Oulun kaupunki.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelman on laatinut hankkeessa YVA-konsulttina toimiva Ramboll Finland Oy.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tarkoitetaan siitä annetun lain (YVA-laki 468/1994) 2 luvun mukaista menettelyä, jossa selvitetään ja arvioidaan tiettyjen hankkeiden ympäristövaikutukset ja kuullaan viranomaisia ja niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarkoituksena on edistää hankkeeseen liittyvien merkittävien ympäristövaikutusten tunnistamista, arviointia ja huomioonottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. Arviointimenettelyssä tarkastellaan hankkeen ja sen mahdollisten toteuttamisvaihtoehtojen merkittäviä, haitallisia ympäristövaikutuksia ja suunnitellaan, miten ko. vaikutuksia voidaan ennaltaehkäistä, lieventää ja myöhemmin seurata.

Nyt kyseessä olevaan ylijäämämaiden sijoittamisaluetta koskevaan hankkeeseen on sovellettava ympäristövaikutusten arviointimenettelyä YVA-lain ja sen perusteella annetun asetuksen (YVA-asetus 713/2006) 6 §:n hankeluettelon kohdan 11 b) perusteella, jonka mukaan YVA-menettelyä edellyttäviä hankkeita ovat muiden kuin yhdyskuntajätteiden kaatopaikat, jotka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle.

YVA-lain 6 a) §:n tarkoittamana yhteysviranomaisena ylijäämämaiden sijoitusalueita koskevassa hankkeessa toimii Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma, jossa esitetään tiedot hankkeesta ja tarkasteltavista toteutusvaihtoehdoista, mitä ympäristövaikutuksia ja millä menetelmillä aiotaan selvittää sekä tiedot arviointimenettelyn järjestämisestä.

Arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava selvittää hankkeen ympäristövaikutukset ja laatii tuloksista arviointiselostuksen, josta tiedotetaan ohjelmassa esitetyn aikataulun mukaan arviolta vuoden 2013 lopulla. Kuultuaan selostuksesta YVA-asetuksen edellyttämiä tahoja yhteysviranomaisen antaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. Arviointimenettely päättyy, kun yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa sekä muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle.

YHTEENVETO HANKKEESTA

Hankekuvaus

Vuoden 2013 alussa tapahtuneen viiden kunnan yhdistymisen jälkeen uuden Oulun pinta-ala on 3 029 km² ja asukasluku yhteensä noin 189 000. Uuden Oulun alueella syntyy vuosittain 300 000 – 500 000 m³ ylijäämämaita joko kaupungin omien tai yksityisten rakennushankkeiden myötä. Kaupungin alueella on tällä hetkellä useita toiminnassa olevia puhtaiden ylijäämämaiden sijoitusalueita. Osa nykyisistä sijoitusalueista täyttää hyvin nopeasti osan riittäessä vielä noin 10 vuodeksi.

Uuden Oulun perustamisen myötä on tekeillä Oulun yleiskaava 2030, johon ylijäämämaiden sijoitusalueet on tarkoitus sisällyttää. Käynnistyneen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tavoitteena on löytää Oulun kaupungin alueelta uusia ylijäämämaiden sijoitusalueita, jotka olisivat kooltaan tarpeeksi suuria ja sijaitsisivat eri puolilla nykyistä Oulua, yleiskaavan kattamalla alueella. Lisäksi arviointimenettelyn tavoitteena on selvittää ylijäämämaiden sijoittamisen vaikutukset sijoitusalueilla ja niiden ympäristössä.

Tarkastelussa on ollut sijoitusalue-ehdotuksia yhteensä 44 kpl. Näistä mm. alueiden sijaintiin, kapasiteettiin ja maanomistukseen liittyvien kriteerien perusteella on valittu 16 sijoitusaluetta, joiden kohdalta ympäristövaikutukset arvioidaan. Tulosten perusteella alueiden määrää tullaan karsimaan, koska kaikkia arvioitavia sijoitusalueita ei ole tarvetta ottaa käyttöön.

Osa arvioinnissa mukana olevista alueista on jo nykyisin olemassa olevia ylijäämämaiden sijoitusalueita, joita ehdotetaan laajennettaviksi. Mukana on myös hyötykäyttökohteita, joihin kuuluu mm. vanhojen maa-ainesten ottoalueiden täyttäminen ja maisemointi.

Ylijäämämaita sijoitetaan myös maarakenteisiin, mm. meluvalleihin vilkkaiden teiden ja asutuksen väliin. Ympäristövaikutusten arvioinnissa nämä valleihiin sijoitettavat massat on huomioitu vähentämällä ne ylijäämämaiden kokonaiskertymästä.

Tarkasteltavat vaihtoehdot

Vaihtoehto 0 (VE 0): 0-vaihtoehtona pidetään suunnittelematonta menettelyä, jolloin ylijäämämaiden sijoittamista ei suunnitella kokonaisvaltaisesti eikä pitkällä tähtäimellä, jolloin niiden sijoittamista ei voida ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Sijoittamismahdollisuudet selvitetään jokaisen hankkeen yhteydessä erikseen alueen rakentamisen käynnistyessä.

Vaihtoehto 1 (VE 1): Arviointimenettelyssä on tarkasteltavana 16 eri puolilla Oulun kaupunkia sijaitsevaa ylijäämämaiden sijoitusalueita, joiden alustavat pinta-alat vaihtelevat välillä 3,4 - 158 ha. Alueiden tarkka sijainti ja pinta-ala tarkentuu vasta yleissuunnitteluvaiheessa. Alueet on pyritty valitsemaan hyvien kulkuyhteyksien varrelta siten, että ne sijaitsevat korkeintaan 10 kilometrin etäisyydellä ylijäämämaiden pääasiallisista syntyalueista.

Hankkeen edellyttämät luvat

Hanke edellyttää ympäristölupaa ympäristönsuojelulain (86/2000) 4. luvun 28 §:n kohdan 4) perusteella, jonka mukaan jätteen laitos- ja ammattimaiseen hyödyntämiseen on oltava ympäristölupa. Hankkeen toteutuessa hankkeesta vastaava hakee ympäristölupaa toteutuville ylijäämämaiden läjityspaikoille. Olemassa oleville, nykyisille sijoitusalueille, joita pyritään laajentamaan, haetaan ympäristöluvan muutosta. Nykyisiä ympäristöluvan omaavia sijoitusalueita, joita pyritään laajentamaan, ovat Taatanperä, Elinmaa, Kaakkuri, Kalikkakangas ja Riita-aho.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 18 luvun 128 § edellyttää maisematyölupaa maisemaa muuttavalle maanrakennustyölle, puiden kaatamiselle tai muulle näihin verrattavalle toimenpiteelle. Maisematyölupa tullaan hakemaan kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelmasta on YVA-lain 8 a §:n mukaan tiedotettu kuuluttamalla siitä Oulun kaupungin ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen virallisilla ilmoitustauluilla 11.4.2013 - 15.5.2013. Kuulutus on julkaistu sanomalehti Kalevassa 11.4.2013. Ympäristövaikutusten arviointiohjelma ja kuulutus ovat kuulutuspaikkojen lisäksi olleet kuulutusajan

nähtävillä Oulun kaupungin pääkirjastossa ja Haukiputaan, Kiimingin, Oulunsalon, Yli-lin ja Ylikiimingin kirjastoissa sekä Oulun kaupungin Oulu 10-palvelupisteessä. Arviointiohjelmasta koskevat asiakirjat ovat olleet saatavilla myös ELY-keskuksen ja Oulun kaupungin internet-sivuilla.

Hankkeesta ja arviointiohjelmasta järjestettiin 24.4.2013 tiedotustilaisuus Oulun kaupungin ympäristötoimistolla.

ELY-keskus on pyytänyt arviointiohjelmasta lausunnot seuraavilta tahoilta: Oulun kaupunki/kaupunginhallitus, Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitoksen johtokunta, Oulun kaupunki, sivistys- ja kulttuurilautakunta, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto/Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat, Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry, Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry, Museovirasto, Pohjois-Pohjanmaan museo ja INFRA Pohjoinen ry.

LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Lausunnot

Arviointiohjelmasta annettiin yhteensä viisi lausuntoa. Lisäksi yhteysviranomaiselle jätettiin yksi hanketta ja arviointiohjelmasta koskeva kannanotto. Kopiot lausunnoista ja kannanotosta toimitetaan hankkeesta vastaavalle tämän lausunnon liitteenä. Seuraavassa on esitetty yhteenvedo näistä siltä osin kuin ne koskevat arviointiohjelman sisältöä ja siihen esitettyjä tarkennuksia.

Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitoksen johtokunta toteaa lausunnossaan, että YVA-prosessin vaihtoehtoja ei ole esitetty selvästi eikä ohjelmassa ole kuin yksi 0-vaihtoehdosta poikkeava vaihtoehto.

Ympäristötoimi toteaa sijoitusalueiden poikkeavan nykytilaltaan toisistaan, minkä vuoksi myös mahdollisen läjitystoiminnan ympäristövaikutukset painottuvat eri tavoin. Nykyisin läjitystoimintaan käytetyillä alueilla kyse olisi jo aloitetun toiminnan jatkamisesta ja laajentamisesta ja Runtelissa sekä Korkiamaalla olisi osaltaan kyse maa-aineksen otossa vaurioituneen alueen kunnostamisesta. Pyyryväissuo, Väiliräme, Letto, Palokangas ja Leuvantie ovat selvästi käytössä olevia kohteita luonnontilaisempia.

Ympäristötoimen käsityksen mukaan kaikkien 16 kohteen soveltuvuus ylijäämämaiden sijoitusalueiksi on syytä selvittää ainakin alustavasti ja tehdä alustava karsinta jo tällä perusteella. Vasikkasuon alueella suunnittelualue esitetään rajattavaksi maa- ja kiiviainesten ottamisen yleissuunnitelmassa 15.12.2002 rajatun louhosalueen ulkopuolelle.

Ympäristötoimi toteaa, ettei ohjelmasta käy tarkalleen ilmi, millä tasolla erityisesti luontoarvoja koskevat selvitykset tehdään ja esittää käsityksensä, että ne tulisi tehdä maastokartoituksina.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat-vastualue toteaa, että ohjelmassa on esitetty arvioitavaksi merkittävimmät ihmisiin

kohdistuvat vaikutukset. Arvioinnissa huomiota tulee kuitenkin kiinnittää seuraaviin asioihin:

Pohjavesialueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevan Palokankaan alueen kohdalta on hyvä arvioida ylijäämämaiden sijoittamisen mahdolliset vaikutukset pohjavesialueelle kuten Runtelin alueen kohdalla on laadittavaan erilliseen suunnitelmaan perustuen esitetty. Muiden kohteiden osalta tulee arvioida vaikutuksia pohjaveden pinnan tasoon sekä veden virtaussuuntiin.

Melu- ja ilmanlaatuvaikutusten arviointiin liittyen aluehallintovirasto muistuttaa, että sekä melun että pölyn leviämiseen vaikuttavat useat tekijät (pinnanmuodot, tuulisuus, taustamelu ym.), joten vaikutuksia tulisi arvioida yksilöllisesti jokaisella suunnittelualueella. Lisäksi vaikutusten ja niiden laajuuden havainnolliseen esitystapaan tulee kiinnittää huomiota.

Lausunnossa todetaan, että suunnittelualueiden läheisyydessä on asuinrakennuksia ja loma-asuntoja ja osa alueista sijoittuu virkistys- ja ulkoilualueille. Tämän vuoksi asukkaiden ja virkistyskäyttäjien käsityksiä suunnitelluista sijoitusalueista olisi hyvä selvittää myös asianmukaisesti järjestettävien kyselyjen avulla. Suunnittelukohteiden yksityiset kiinteistönomistajat tulee myös ottaa mukaan hankesuunnitteluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry viitaten lausunnossaan Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen 26.10.2012 nro 12/0513/3 edellyttää arviointiselostuksessa otettavaksi huomioon Vaasan hallinto-oikeuden linjaus riittävästä selvityksistä lupaharkintaa varten.

Lausunnossa todetaan selvitykseen valittujen alueiden olevan maastoltaan vaihtelevia ja ohjelmassa olevan melko kattava kuvaus kustakin kohteesta, joita selostuksessa tarkennetaan joiltakin osin. Tärkeitä ovat luontoarvoja, vesien virtaussuuntia, maaperää ja vesiin sekä maaperään kertyviä pitoisuuksia koskevat tiedot. Ohjelmassa esitetyn aineiston käyttökelpoisuutta ja riittävyyttä olennaisten tietojen lähteenä ei voi arvioida. Kustakin alueesta pitää olla mm. luontotyyppikartoitus kattaen sekä hanke- että vaikutusalueen.

Lausunnon mukaan selostuksessa tulee selvittää myös alueiden mahdollisesti tarvitsema muokkaus, kuten pohjustus läjitystä varten sekä suotovesien hallintatarve. Muutkin keskeiset olosuhteet kuten tiestön riittävyys tai lisatarve pitää tuoda esille.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (PPLY) toteaa, ettei YVA-ohjelmassa ole mainittu hankkeen keskeisimmiksi vaikutuksiksi vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, johon PPLY katsoo ylijäämämaiden sijoittamisella voivan olla merkittäviäkin vaikutuksia, alueesta riippuen joko valtaosin negatiivisia tai positiivisia. PPLY kehottaa Oulun kaupungin yhdyskuntapalveluja mm. selvittämään uhanalaisen törmäpääskyn pesimäedellytysten huomioonottamisen ja parantamismahdollisuudet ylijäämämaiden sijoittelussa ja läjityksessä.

Pyyryväissuo ei PPLY:n mielestä sovellu ylijäämämaiden sijoitusalueeksi, vaan ennemminkin suon ojitettujen alueiden osalta ennallistettavaksi. Alueen luontoarvot tulee kartoittaa riittävässä laajuudessa. Kalikkakankaan laajennusalueen linnustosta tode-

taan olevan erinomaiset tiedot Oulun yliopiston biologian laitoksen ns. tieraistutkimusryhmällä.

Oritkarin sijoitusalueen todetaan olevan linnuston osalta esillä olevista alueista kriittisin. Oritkarin-Vihreäsaaren alue on yksi Pohjois-Pohjanmaan merkittävimmistä rantalintujen pesimäalueista, jolla pesivistä lajeista useat ovat uhanalaisia. Maamassoilla täytettävä merialue voisi parhaimmillaan toimia merkittävänä kyseisten lajien pesimäkenttänä, joskin lintujen kannalta väärin toteutettuna se voi kaventaa näiden elinmahdollisuuksia alueella entisestään. PPLY katsoo ensisijaisen tärkeäksi, että Oulun kaupungin rantakenttätöryhmää, jota ohjelmassa ei ole mainittu, konsultoidaan alueen suunnittelun yhteydessä. Poikkimaantien suunniteltu linjausmuutos on mainittu YVA-ohjelmassa ilman tarkempaa tietoa asiasta, jonka vuoksi kyseisten hankkeiden yhteisvaikutuksia linnustoon on mahdoton arvioida. PPLY ei pidä ohjelmassa mainittua luontoselvitystä (Ylitulkila 2001) millään tapaa riittävänä suunnittelun pohjatiedoksi.

Pateniemen entinen saha-alue on PPLY:n mukaan menettänyt umpeenkasvun myötä merkitystään rantalintujen pesimäalueena. Hyvin suunnitellulla ja toteutetulla ylijäämämaiden sijoittamisella alueen merkitystä linnustolle voisi parantaa ja suunnittelussa tuleekin kiinnittää erityistä huomiota lintujen pesimäolosuhteisiin.

Riita-ahoa PPLY pitää luonnontilaluokan 3 suona ja kehottaa luopumaan alueen jatko-suunnittelusta luontoarvojen vuoksi. Vastaavasti Leton alueen todetaan olevan lähes luonnontilaista primäärisukcessiometsää ja puoliavointa rantaluhtaa, jonka jatkosuunnittelun edellytyksenä pidetään tarkkoja kasvillisuus-, lintu-, kääpä- ja kovakuoriaisselvityksiä.

PPLY pitää YVA-ohjelmaa täysin puutteellisena luontoarvojen arviointimenetelmien selostuksen osalta todeten, ettei ohjelmaa näiltä osin voi arvioida.

Pohjois-Pohjanmaan museo toteaa, että kohteena olevien alueiden nykytilan kuvauksissa on pääasiassa huomioitu valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä muinaismuistot. Pohjois-Pohjanmaan museo muistuttaa, että arvioinnissa tulee ottaa huomioon valtakunnallisesti merkittävien alueiden ja kohteiden lisäksi myös maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja kohteet sekä maisema-alueet arvioinnin riittävän kattavuuden saavuttamiseksi.

Leton alueen kuvauksessa todetaan jätetyn mainitsematta välittömästi alueen eteläpuolella sijaitseva Limingan lakeuden valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Leton alueen pohjoispuolella on maakunnallisesti merkittävä Kylänpuoli, jossa on sekä maisemallisesti arvokasta peltoaluetta että useita kulttuurihistoriallisesti merkittäviä pihapiirejä. Pateniemessä sahayhdyskunnan valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön lisäksi suunnitellun läjitysalueen välittömässä läheisyydessä Ojakylällä sijaitsee mahdollisesti kulttuurihistoriallista merkitystä omaavaa rakennuskantaa. Väliäraheen koillispuolella sijaitsee maakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen kohde, Saviharjun kylä ja Riita-ahon eteläpuolella niin ikään maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Ylikimmin kirkonkylä.

Mielipiteet

AA ja BB toteavat kannanotossaan arviointiohjelmaan, että asiakirja on mielenkiintoiseksi laadittu ja sisältää kohtalaisen seikkaperäisiä kuvauksia sijoitusalueista. Mielipiteen esittäjät kannattavat vaihtoehtoa 1 (VE 1) ja erityisesti sillä tarkennuksella, että sijoitusalueita täytyy karsia. Karsittavaksi kohteeksi he esittävät Kalikkakankaan alueen laajennusta perustellen esitystään lähialueen ja Kalimenjoen virkistyskäytölle aiheutuvalla haitalla, raskaan liikenteen aiheuttamalla pölyhaitalla ja toiminnasta alueen tiestön käytölle koituvilla rajoituksilla.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmalla tarkoitetaan YVA-lain mukaan hankkeesta vastaavan laatimaa suunnitelmaa tarvittavista selvityksistä ja arviointimenettelyn järjestämisestä.

Ylijäämämaiden sijoitusalueita Oulun kaupungin alueella koskeva ympäristövaikutusten arviointiohjelma vastaa sisällölliseltä kattavuudeltaan pääosin YVA-asetuksen 9 §:n tarkoittamaa kokonaisuutta. Arviointiohjelmasta annetuissa lausunnoissa on tuotu esille selvitysten laatuun ja laajuuteen sekä kohdentamiseen liittyviä näkökohtia, jotka tulee asianmukaisesti ottaa huomioon arviointiselvityksiä ja -selostusta laadittaessa.

Hankekuvaus

Arviointiohjelmassa on esitetty tiedot hankkeen tarkoituksesta ja hankkeesta vastaavasta. Ohjelmassa esitetyn mukaan nykyisin käytössä olevien ylijäämämaiden sijoitusalueiden jäljellä oleva kapasiteetti kesällä 2012 oli lähes 2,6 milj. m³. Läjitysalueille sijoitettavien ylijäämämaiden määrästä on esitetty karkea arvio todeten määrän vaihtelevan vuosittain rakentamisen määrästä riippuen. Ohjelmassa ei ole esitetty toteumatietoja aiemmilta vuosilta eikä sitä, mikä osuus syntyvistä ylijäämämaista on sijoitettu hyötykäyttökohteisiin läjitysalueiden ulkopuolelle.

Hankkeen tarkoittaman toiminnan kuvaus puuttuu ohjelmasta. Ylijäämämaiden loppusijoittamiseen liittyviä toimintoja sijoitusalueilla, niiden välittömiä ympäristövaikutuksia ja toimintaan liittyviä mahdollisia ympäristöriskejä ei ole riittävästi käsitelty arviointiohjelmassa.

Arviointiselostuksessa on syytä tarkastella, missä määrin ylijäämämaita voidaan jätelain etusijajärjestyksen mukaisesti ohjata hyötykäyttöön ja tuoda esille tähän liittyvät suunnitelmat ja mahdollisuudet hyötykäyttöasteen parantamiseksi.

Tarkasteltavat vaihtoehdot

YVA-prosessin vaihtoehtojen rajausta on kyseenalainen. Arviointimenettelyssä selvitetään 16 mahdollisen alueen soveltuvuutta ylijäämämaiden sijoittamiseen ja toiminnan ympäristövaikutuksia kunkin alueen osalta. Hankekokonaisuutta tarkastellen arvioita-

vana ei ole selvästi erilaisia toteutusvaihtoehtoja, vaan esikarsinnan perusteella selvitysten kohteeksi valituista alueista on varauduttu arviointityön tuloksiin perustuen jättämään osa kohteista toiminnan ulkopuolelle epätoivottavien ympäristövaikutusten välttämiseksi. Toteutusvaihtoehto (VE 1) pitää sisällään käytännössä 16 osavaihtoehtoa, jotka on mahdollista ympäristövaikutusten perusteella asettaa soveltuvuusjärjestykseen.

Suunnittelematon menettely, jonka arvioinnissa todetaan edustavan 0-vaihtoehtoa, tarkoittaa sitä, että maankäytön suunnittelussa ei ennakoon varauduta ylijäämämaiden loppusijoittamiseen yleiskaavaan sisältyvinä sijoituspaikkavarauksina. Tuolloinkin viimeistään ympäristölupa-asian käsittelyä varten tulee sijoitusaluekohtaisesti laatia riittävät selvitykset toiminnan ympäristövaikutuksista. Teoreettinen 0-vaihtoehto, joka tarkoittaisi ylijäämämaiden läjityksestä luopumista kokonaan, lienee käytännössä mahdollon toteuttaa, koska esitetyn suuruisten ylijäämämassojen rakentamisaikainen sijoittaminen hyötykäyttökohteisiin on varsin haasteellista.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin

YVA-ohjelmassa on hanketta koskevana suunnitelmina ja ohjelmina mainittu valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja valtakunnallinen jätesuunnitelma, Natura 2000- ja kansalliset suojeluohjelmat, pohjavesialueita koskeva luokittelu ja tekeillä oleva uuden Oulun yleiskaava 2030. Jätehuollon kehittämistä koskevaa Oulun läänin alueellista jätesuunnitelmaa (2008) ei ole erikseen mainittu, joskaan kyseinen suunnitelma ei sisällä erityisiä linjauksia ylijäämämaiden käsittelyn tai sijoittamisen osalta.

Aikataulu

Ympäristövaikutusten arviointiprosessin valmistelu on käynnistynyt keväällä 2012 ja arviointiohjelma on toimitettu yhteysviranomaiselle 12.2.2013. Ohjelmassa on esitetty arviointimenettelyn toteuttamiselle alustava aikataulu, jonka mukaan selvityksistä ja niiden tuloksista laadittava arviointiselostus olisi yleisesti nähtävillä marras-joulukuussa 2013. Aikataulu vaikuttaa realistiselta, joskin mm. tietyt luontoselvitykset on jouduttu käynnistämään ennen ohjelmaan liittyvää kuulemistä. Tältä osin yhteysviranomaisen tietoon on arviointiohjelman nähtävilläoloaikana toimitettu selvitysten laatimista koskeva työohjelma.

Ympäristövaikutukset ja niiden selvittäminen

Nykytilan kuvaus

Arviointiohjelmassa on olemassa oleviin tutkimus- ja selvitystietoihin perustuen selostettu tarkasteltavien sijoitusalueiden ja niiden lähiympäristön nykytilaa ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Nykytilan kuvauksessa on esitetty tiedot mm. alueiden sijainnista ja maankäytöstä, maa- ja kallioperästä, alueen pinta- ja pohjavesistä, luonnontilasta ja eliöstöstä, kaavatilanteesta ja kulttuuriympäristöstä sekä liikenneyhteyksistä, asumisesta ja alueiden virkistyskäytöstä. Käytetty aineisto on pääosin esitetty lähdeluettelossa.

Ylijäämämaiden sijoitusalueiksi ehdolla olevat kohteet poikkeavat nykytilaltaan huomattavasti toisistaan. Joukossa on alueita lähellä luonnontilaa olevista kohteista jo ylijäämämaiden läjityskäytössä oleviin kohteisiin, joten mahdollisen ylijäämämaiden sijoittamisen vaikutukset kohdealueilla ja niiden lähiympäristössä painottuvat eri tavoin eri alueilla. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että alueiden erityispiirteet tiedostetaan ja niiden merkitys otetaan asianmukaisesti huomioon selvitysten sisältöä, laajuutta ja kohdentamista suunniteltaessa.

Kohdealueiden kaavoitusta koskevista tiedoista ilmenee epäselvyys kaavahierarkiasta ja voimassa olevan kaavan merkityksestä ohjelman laadinnassa. Voimassa oleva asemakaava ohjaa alueen maankäyttöä ja asemakaavan muutosta ohjaa alueella voimassa oleva yleiskaava. Kohdealueilla on voimassa joko Oulun seudun yleiskaava 2020, Oulun yleiskaava 2020 tai kunnan laatima oikeusvaikutteinen yleiskaava, jotka ovat kaavahierarkialtaan saman asteisia yleiskaavoja. Uuden Oulun yleiskaavan laatimista sekä mahdollisia muita yleiskaavojen muutoksia alueella ohjaa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava sekä nyt laadittavana olevat maakuntakaavan vaihekaavat.

Tarkasteltavien alueiden kaavoitusta koskevat tiedot on syytä täsmentää arviointiselostukseen. Oulun seudun yleiskaava on voimassa Runtelin, Taatanperän, Vasikkasuon, Välimaan ja Leton kohdealueilla. Kaavan osalta lähdetieto ja viittaukset ”Oulun kaupunki 2007” ovat harhaanjohtavia. Ellinmaan, Kaakkurin, Kalikkakankaan, Väilirämeen ja Oritkarin alueella on voimassa Oulun yleiskaava 2020. Ohjelman mukaan Oritkarin ranta-alue on osittain voimassa olevan asemakaavan alueella, mutta kaavan sisältö ei ohjelmasta käy ilmi. Pyyryväissuon alueella on voimassa Kiimingin keskeisten alueiden osayleiskaava ja Palokankaan alueella Salonpään strateginen yleiskaava 2030. Pateniemen alueella on voimassa asemakaava. Riita-ahon, Korkiamaan ja Leuvantien alueilla on voimassa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava.

Arviointialueen rajaus

Arviointiohjelman mukaan ympäristövaikutusten tarkastelualue on pyritty määrittelemään niin suureksi, ettei merkittäviä ympäristövaikutuksia voida olettaa ilmenevän rajauksen ulkopuolella. Varsinainen vaikutusalueiden määrittely tehdään arviointiselostuksen yhteydessä arviointityön ja selvitysten tulosten perusteella.

Välittömien ympäristövaikutusten tarkastelualue kattaa ylijäämämaiden sijoitusalueet sekä niiden lähiympäristön 0,5 kilometrin säteellä. Selvityksissä otetaan lisäksi huomioon lopullisen läjitysalueen sijainnin tämänhetkisestä epätarkkuudesta johtuen tarkastelun riittävä laajuus aluekohtaisesti. Hankkeen laajempi tarkastelualue kattaa koko uuden Oulun kaupungin alueen.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tarkastelualueiden rajausta ja laajuutta voidaan pitää asianmukaisena mutta ohjeellisena. Tiettyjen, mm. maisemaan, asuinympäristöön ja pintavesiin kohdistuvien vaikutusten osalta on syytä varautua kohdekohtaisesti laajentamaan selvitysalueita esitetystä. Tämä on myös arviointiohjelmassa tuotu esille. Yhteysviranomaisen pitää erityisesti tärkeänä, että toiminnan ympäristövaiku-

tukset ylijäämämaiden sijoitusalueille johtavien kuljetusreittien varrella arvioidaan riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Arvioinnin toteutus

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tullaan hyödyntämään olemassa oleviin selvityksiin ja suunnitelmiin kerättyä tietoa kaavailluista sijoitusalueista ja niiden ympäristöstä sekä hankkeen teknisestä toteuttamisesta vaikutuksineen. Olemassa olevaa tietoa täydennetään arviointityön aikana tehtävin tutkimuksin ja selvityksin. Arvioinnin aikana tarkennetaan mm. suunnitelmia hankkeesta ja sen toteutuksesta sekä tehdään lisäselvityksiä ympäristön tilasta ja eliöstöstä.

Ohjelman mukaan arviointiselostuksessa tarkennetaan alueiden maaperätietoja, joita tullaan käyttämään kohteiden yleissuunnittelussa. Yleissuunnitelmavaiheessa tarkastellaan kohdekohtaisesti maa-alueen maalajit ja arvioidaan niiden kantokyky. Olemassa olevan tiedon perusteella arvioidaan mahdollisen pohjaveden pinnan tasoa. Runtelin alueella ylijäämämaiden sijoittamisesta pohjavesialueelle tehdään erillinen suunnitelma. Selostuksessa alueen pohjavesiolosuhteista esitetään tarkemmat tiedot, joiden perusteella arvioidaan toiminnan vaikutukset pohjaveteen ja vaikutusalueen laajuus. Pintavesiin kohdistuvaa kuormitusta ja sen vaikutuksia arvioidaan sadanta- ja valuntatietojen sekä alueiden pinta-alojen ja sijoitettavien ylijäämämaiden ominaisuustietojen perusteella ottaen huomioon alapuolisten uomien ja vesialueiden tila ja käyttötarkoitus.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan maaperätietojen selvittämisen yhteydessä tulee vähintään yleissuunnitelmatasoisesti arvioida sijoitusalueiden edellyttämät pohjarakennetyöt mahdollisine ympäristövaikutuksineen. Vaikutuksia pohjaveden tasoon ja mahdollisiin virtaussuunnan muutoksiin on syytä arvioida kaikkien sijoitusalueiden kohdalla. Tarkempaan suunnitelmaan pohjautuvaa selvitystä edellyttää Runtelin alueen ohella myös Salonselän pohjavesialueeseen rajoittuva Palokankaan kohdealue.

Arviointiohjelmassa on kuvaus kohteiden luonnon tilasta ja alueilla esiintyvistä lajistosta. Luontoympäristön nykytilan tietoja tarkennetaan arviointiselostuksessa. Kasvillisuuden osalta selvitetään tiedot uhanalaisten lajien esiintymisestä suunnittelualueilla aikaisempien selvitysten, rekisterien ja kirjallisuuden perusteella tarkentaen tietoja maastokäynnein, joilla selvitetään mm. vallitsevat kasvillisuustyytit sekä arvokkaat kasvillisuus- ja luontokohteet. Lintujen osalta tarkistetaan olemassa olevat tiedot Oulun kaupungin lintuatlaksesta sekä Metsähallituksen rekisteristä. Tietoja tarkennetaan maastokäynneillä, joiden toteuttamisesta yhteysviranomaiselle on toimitettu työohjelma. Muu eläimistö kuvataan yleispiirteisesti. Luontoympäristön muutosta ja toiminnan vaikutusta kasvillisuuteen ja eläimistöön arvioidaan mm. päästö-, vaikutus- ja riskiarvioiden perusteella.

Ohjelmassa on varsin niukasti selostettu ympäristövaikutusten arvioinnissa käytettäviä luontoarvojen arviointimenetelmiä. Luontoarvot on tarpeen selvittää riittävällä tavalla kohteilla, jotka ovat luonnontilaisia tai vähän muuttuneita. Tällaisia ovat ainakin Kiimingin Pyyryväissuo ja Ylikiimingin Riita-ahon kohde. Kasvillisuuskartoituksiin liittyvät maastoselvitykset tulisi ajoittaa asianmukaisesti ja kohdentaa varsinaisen läjitysalueen lisäksi tapauskohtaisesti välittömään vaikutusalueeseen. Aiotut muuttolinnustoselvityk-

set on kohdennettu oikein. Muuttolinnuston levähtämisen ja ravinnon hankinnan kannalta Oritkari on tärkein selvitettävä kohde, samoin pesimälinnuston suhteen. Yhteysviranomaisen pitää YVA-ohjelmassa esitettyä selvitystaulukkoa (taulukko 7) sisältönsä osalta riittävänä.

Yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön kohdistuvien vaikutusten selvittämisessä tullaan erityistä huomiota kiinnittämään lähialueen helposti häiriintyviin kohteisiin, kuten asutukseen ja suojelualueisiin, ja toisaalta ylijäämämaiden sijoitusalueen valmistuttua alueen jälkikäyttömuotoon. Kohteiden läheisyydessä sijaitsee asuin- ja lomakiinteistöjä ja osalle suunnitelluista alueista kohdistuu virkistys- tai ulkoilukäyttöä. Selvityksissä tulisi riittävästi huomioida ylijäämämaiden sijoittamisen vaikutukset alueiden saavutettavuuden ja luonteen muuttumiseen ja sitä kautta alueen myöhempään käyttöön ja käytökelpoisuuteen asumis- ja virkistyskäyttöympäristönä. Kohteiden vaikutusalueiden maanomistajien ja asukkaiden sekä virkistyskäyttäjien näkemyksiä olisi paikallaan selvittää asianmukaisesti järjestetyllä ja kohdennetulla kyselyllä.

Tarkastelualueilla ei ole tiedossa maisemallisia tai kulttuurihistoriallisia erityisarvoja eikä niiden välittömässä läheisyydessä sijaitse valtakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Pohjois-Pohjanmaan museo muistuttaa YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa, että myös maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja kohteet sekä maisema-alueet tulee ottaa huomioon arvioinnissa. Lausunnossa esiintuodut kohteet tulee asianmukaisesti arvioida ja erityisesti kiinnittää huomiota arviointiaineiston ja tulosten sekä mahdollisten haitallisten vaikutusten rajoittamiskeinojen havainnolliseen esittämiseen.

Arviointiohjelman mukaan sijoitusalueiden soveltuvuus liikenneyhteyksien kannalta arvioidaan arviointiselostuksessa. Arvioinnin pohjana käytetään arvioita liikennemääristä, liikenteen rakenteesta sekä liikenteen kohdistumisesta eri tieosuuksille. Myös teiden ja liittymien rakentamis- ja parantamistarve, vaikutukset kevyeen liikenteeseen ja sen liikenneturvallisuuteen sekä melu, pölyäminen ja liikenteen päästöt arvioidaan.

Yhteysviranomaisen pitää arviointiohjelmaa pääosin riittävänä liikennevaikutusten arvioinnin osalta. Arviointia tulee kuitenkin täsmentää siten, että kuljetusten aiheuttamaa ääntä arvioidaan arviointiselostuksessa. Arviointiohjelman mukaan kuljetusten aiheuttama lisäys suunnittelualueiden lähiympäristön melutasoihin arvioidaan kokemuspohjaisesti. Kokemuspohjainen arviointi ei välttämättä ole riittävää, mikäli liikennemäärät muuttuvat olennaisesti ja kuljetusreittien lähiympäristössä sijaitsee häiriöille herkkiä kohteita, kuten asutusta, kouluja tai hoitolaitoksia. Meluvaikutukset tulee arvioida riittäväällä tarkkuudella ja tarvittaessa mallintaa, mikäli melutaso kohoaa merkittävästi. Lisäksi arviointiohjelmassa on maininta liikennevaikutusten arvioinnista niiden teiden ja tieosuuksien kohdalla, joilla hankkeen aiheuttaman liikenteen lisäyksen vaikutus on havaittava. Tämä maininta jää epäselväksi, sillä havaittavia vaikutuksia ei ole määritelty. Liikennevaikutukset tuleekin arvioida riittäväällä tarkkuudella kaikkien suunnittelualueiden lähetyvillä.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että Ellinmaan suunnittelualueen kohdalla on juuri käynnistynyt valtatie 22 tiesuunnitelman laatiminen. Nykyinen valtatieltä alueelle johtava liittymä poistetaan, ja liikenne alueelle täytyy johtaa muuta kautta. Asiasta on keskusteltu Oulun kaupungin kanssa.

Arviointiohjelman lopussa on tarkasteltu ylijäämämaiden sijoitusalueiden edellyttämiä lupia ja alueiden käytön ohjausta. Kohdealueille johtavan tiestön mahdollisten uusien yksityistieliittymien rakentaminen tai nykyisten liittymien parantaminen edellyttävät ELY-keskuksen myöntämää liittymälupaa.

Yhteenveto ja ohjeet jatkotyöhön

Arviointiohjelma on pääosin selkeä ja helppolukuinen sisältäen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (713/2006) 9 §:n edellyttämät tiedot arviointiprosessista, tarkasteltavista sijoitusalueista sekä arvioitavista vaikutuksista. Arviointiselostuksen laadinnassa tulee asianmukaisesti ottaa huomioon yhteysviranomaisen lausunnossa sekä muiden tahojen lausunnoissa esitetyt näkökohdat ja täsmennystarpeet.

Hankkeesta vastaavan tulee selvittää tarkasteltavan hankkeen ympäristövaikutukset arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon perusteella ja laatia arviointiselostus. Arviointiselostuksessa tulee esittää selvityksissä ja arvioinnissa käytetty lähtöaineisto ja arviointimenetelmät sekä näihin sisältyvät epävarmuustekijät. Arviointiselostukseen tulee sisällyttää esitys niistä toimenpiteistä, joilla haitallisia vaikutuksia voidaan ehkäistä ja rajoittaa.

Arviointiselostuksessa tulee erityistä huomiota kiinnittää raportin selkeyteen, luettavuuteen ja ympäristövaikutusten sekä vaikutusalueiden havainnolliseen esittämiseen. Selostuksen tulee sisältää tiivistelmä laaditusta arvioinnista ja sen tuloksista.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNOSTA TIEDOTTAMINEN

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus lähettää lausuntonsa sekä kopiot saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset lausunnot säilytetään ja arkistoidaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille.

Yhteysviranomaisen lausunto on nähtävillä Oulun kaupungin Oulu 10-palvelupisteessä (Torikatu 10), Oulun kaupungin pääkirjastossa (Kaarlenväylä 3), Haukiputaan kirjastossa (Jokelantie 1), Kiimingin kirjastossa (Kirjastokuja 1), Oulunsalon kirjastossa (Karhuojantie 2), Yli-lin kirjastossa (Halametsä 1), Ylikiimingin kirjastossa (Koulurinne 3) sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa (Veteraanikatu 1, Oulu) ja sähköisenä osoitteissa www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa/yva > Vireillä olevat YVA-hankkeet > Jätehuolto sekä www.ouka.fi.

SUORITEMAKSU JA MAKSUA KOSKEVA MUUTOKSENHAKU

Suoritemaksu

Maksu 5 450 euroa.

Perusteet

Maksu määräytyy 1.1.2013 voimaan tulleen valtioneuvoston asetuksen (907/2012) maksutaulukon mukaisesti. Laskutettava työtuntimäärä on 109 h ja taulukon mukainen tuntiveloitus 50 euroa/h. Lasku lähetetään myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Oikaisun hakeminen maksuun

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta. Lausunnon liitteenä on ohje maksua koskevan oikaisuvaatimuksen tekemiseen.

YVA-päällikkö
Ylitarkastaja

Tuukka Pahtamaa

Vanhempi insinööri

Aulis Kaasinen

LIITTEET (hankkeesta vastaavalle):

maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus
arviointiohjelmasta esitetyt lausunnot ja mielipiteet

TIEDOKSI Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitoksen johtokunta
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto /Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry
Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
Pohjois-Pohjanmaan museo
mielipiteen esittäjät
Suomen ympäristökeskus (liitteenä 2 kpl arviointiohjelmia)

MAKSUA KOSKEVA OIKAISUVAATIMUSOSOITUS LIITE**LIITE****Oikaisuvaatimusviranomaisen**

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua **Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta**.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on toimitettava Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle **kuuden (6) kuukauden kuluessa** lausunnon antamispäivästä, jolloin lausunnosta perittävä maksu on määrätty.

Oikaisuvaatimuskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava:

- oikaisua vaativan nimi, kotikunta ja postiosoite
- lausunto, jonka maksua vaaditaan muutettavaksi, alkuperäisenä tai kopiona
- oikaisu, joka maksuun vaaditaan
- oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimuskirjelmä on oikaisua vaativan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Jos oikaisua vaativan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos oikaisuvaatimuksen laatija on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi, postiosoite ja kotikunta.

Oikaisuvaatimuskirjelmän perille toimittaminen

Oikaisuvaatimuskirjelmä on toimitettava Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kirjaamoon. Oikaisuvaatimuskirjelmän voi toimittaa henkilökohtaisesti tai valtuutetun asiamiehen välityksellä. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, lähetin välityksellä, telekopiona tai sähköpostina. Oikaisuvaatimuskirjelmä on toimitettava niin ajoissa, että se on perillä viimeistään oikaisuvaatimustajan viimeisenä päivänä ennen Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen aukioloajan päättymistä.

Oikaisuvaatimuskirjelmän toimittamisesta telekopiona tai sähköpostina säädetään tarkemmin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003)

Yhteystiedot

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
postiosoite PL 86, 90101 Oulu
käyntiosoite Veteraanikatu 1, 90100 Oulu
puhelin 0295 038 000
telekopio 08 8162 869
sähköposti kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi
virka-aika 8.00 - 16.15